

PRIMORSKI DNEVNIK – 2 novembre 2019

GORICA - Srečanje s pisateljico Bronjo Žakelj sklenilo niz Knjiga ob 18.03

»Slovenska knjiga desetletja« dodatno zblížala sosednji mesti

Zadnje literarno srečanje jesenske niza Knjiga ob 18.03 je izzvenelo kot prispevek k skupni kandidaturi obeh Goric za evropsko prestolnico kulture. V to smer so šli izbira predstavljene knjige, italijanskega prevoda slovenske uspešnice Bronje Žakelj *Belo se pere na devetdeset*, izbira lokacije v lepi konferenčni dvorani šole za strokovno usposabljanje gradbincev tik ob meji na Solkanskem polju in tudi želje govorcev, ki so uvedli dvojezični večer. Čezmejno dimenzijo večera sta poudarila tako organizator Paolo Polli kot goriški odbornik za kulturo Fabrizio Oretti, ki se je v imenu vsakodnevnega sodelovanja med občinama pohvalil s tem, da prinaša tudi pozdrav novogoriške mestne uprave. Podobne želje je izrekla tudi gostiteljica, direktorica šole Formedil Giulia Castellani, ki se ni omejila na obredni pozdrav, ampak segla tudi v tematiko predstavljene knjige in jo toplo priporočila bralcem.

Knjiga *Il bianco si lava a novanta*, kot se v italijanskem prevodu Miha Obita glasi naslov romana Bronje Žakelj *Belo se pere na devetdeset*, ki je v Sloveniji izšel lani in je po soglasni oceni kritike in bralcev zaslužno osvojil prestižno nagrado kresnik za najboljši literarni prevenc, so temeljiteje predstavili v pogovoru med urednico Primorskih novic Vesno Humar, avtorico in prevajalcem, ki sta v slovensčini oz. italijanščini tudi prebrala nekaj pomenljivejših odlomkov. Humarjeva je pisateljico izzvala z ugotovitvijo, da je znala domačo kuhinjo spremeniti v oder vznemirljivih dogajanj in napisati zgodbo, s katero se lahko postoveti sleherni bralec.

Nit dogajanja se namreč razpieta okrog odnosov v družini, s katero je bila usoda posebno neizprosna. V prvem

Bronja Žakelj in publika na četrtkovem srečanju v Svetogorski četrti

BUMSACA

delu se avtorica spominja otroških let, odnosov v družini in širšem krogu svojcev, predvsem pa z materjo, ki jo je zaradi raka Bronja Žakelj izgubila že pri 14. letu starosti. Pripoved je linearna, slog realističen, obenem pa otroško zasnan in poseben, tako zaradi izbire pisanja v sedanjiku kot zaradi neposrednega nagovarjanja mame, za katerega se je pisateljica odločila z izbiro druge osebe ednine. Tako je, je pritrčila Žakljeva, ki je povedala, da sta se ji ti izbiri porodili spontano: nagovor mami še iz dnevnikega zapisovanja v otroških letih, ko si je za namišljeno sogovornico izbrala prav mamo, odločitev za sedanjik pa se je pojavila med pisanjem romana in ji omogočila neposrednejše življenje v svoje otroštvo in mladostno obdobje. To ji je dalo večjo svobodo in širše možnosti izražanja, obenem pa bralcu pomaga, da se neposredno vživi v takratno družinsko okolje in čas pred razpadom Jugoslavije.

Smrt matere je v romanu prelomnica med dvema deloma pripovedi. V drugem se avtoričina izpoved osredotoči

na lastno preizkušnjo, ko se je morala pri 20. letu starosti še sama spopasti z agresivno obliko karcinoma. O nihanju med strahom in pogumnim kljubovanjem bolezni, o težavnih odnosih s svojci in znanci – oče jo je dejansko pustil samo, ker enostavno ni zmožal kljubovati neznosni resnici, prijatelji in znanci pa so se večinoma omejevali na votle bodrilne fraze, za katerimi so se želeli ograditi od bolečine – je Bronja Žakelj spregovorila globoko iskreno, brez prikrivanja emotivnega doživljanja in dilem, ki so spremljale njen nazadnje zmogovit boj za življenje. O vsem tem je pripoved v knjigi odkrita, mestoma boleča a tudi prežeta s humorjem, »ki je bil v naši družini del vsakdana« in ga Bronja Žakelj ni izgubila niti v najtežjih trenutkih.

V knjigi in tudi na srečanju v Gorici je poudarila, kako je potrebno tudi najtežje stvari, kot sta bolezen in smrt, sprejeti, se z njimi sprizniti in jih udomačiti, ne pa jih pomesti pod preprogo. »Izreči moramo tisto, kar je nei-

zrekljivo. Ljudje se vedno izogibamo težkim resnicam, toda ko jih sprejmemo, jih laže prenašamo,« se je iz lastne izkušnje naučila pisateljica. Zato je njen roman, ki pripoveduje o krhkosti, minljivosti, izgubi in žalovanju tako blizu bralcem, saj ga najbrž ni človeka, ki ne bi podobnih izkušenj doživljal tudi sam ali v krogu svojih dragih.

Prevajalec Miha Obit je povedal, da je tudi njega moč romana povsem osvojila. Ze 20 let se ukvarja s prevajanjem, najprej poezije, nato še proze in si je zadal cilj, da bi italijanski javnosti vsako leto ponudil eno pomembnejšo slovensko literarno stvaritev. Po lanskem prevodu Mazzijnijeve *Izbrisane* je letos iskal primeren naslov. Naletel je na prvenec Bronje Žakelj »in se po 15 straneh branja odločil, da to knjigo prevedem«, kar je videmska založba Bottega Errante takoj sprejela. Tako je »slovenska knjiga desetletja«, kot jo je označil, od septembra že dostopna tudi italijanskim bralcem in jih bo znala s svojo univerzalno človeško govorico zanesljivo osvojiti. (mm)